

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/474/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

152/2012. (IV. 25.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ képviselőjében a Nemesszeghy Ügyvédi Iroda (1134 Budapest, Lehel utca 12., eljáró ügyvéd: dr. Nemesszeghy Aurél) által 2011. augusztus 19-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. április 25-én megtartott zárt ülésén – dr. Féja András testületi tag távollétében és dr. Kádár András Kristóf testületi tag elfoglaltság miatti kizártsága mellett – született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos jogi képviselője 2011. augusztus 19-én telefaxon, illetve ugyanazon a napon postai úton is előterjesztette a panaszt a Testülethez, amelyben a panaszossal szemben 2011. augusztus 13-án kezdődő és 14-án folytatódó rendőri intézkedéseket (igazoltatást, ruházat- és csomagátvizsgálást, előállítást), annak elmulasztását (a szolgálati fellépésre vonatkozó kötelezettség teljesítésének, illetőleg a panaszjogról és az előállítás várható időtartamáról való tájékoztatás elmaradását), és kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) alkalmazását sérelmezte. A jogi képviselő a panaszt 2011. október 18-án kiegészítette.

I.

1) A panaszbeadvány szerint a panaszos két hölgy társaságában sétált 2011. augusztus 13-án Sz. városban, az S. utcában, mikor egy rendőrautó hajtott be az arra merőleges R. utcába. A rendőrségi gépkocsiból három rendőr (két férfi és egy nő) szállt ki, akik viseltek ugyan

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

egyenruhájukon névkitűzőt és azonosítószámot, de a panaszos azt – a vele történtek miatt – nem tudta megjegyezni.

A panaszt a társaságában levő hölgyektől 10-15 méterrel távolabb, a rendőrségi gépkocsi orrához hívták, elkérték személyi igazolványát és lakcímkártyáját. Az intézkedés során a másik két személyt nem igazoltatták, ők ott maradtak a S. utca és a R. utca sarkánál. Az egyik rendőr felszólította a panaszt, hogy pakolja ki zsebeit és táskáját a rendőrségi gépkocsira. A panaszos eleget tett a felszólításnak: papírpénz, 85 db 50 Ft-os pénzérme (amivel kapcsolatban előadta, hogy előzőleg csocsózni volt, azért volt nála), mp3 lejátszó, mobiltelefon, vezetői engedély volt hátizsákjában.

Ezt követően az egyik rendőr felszólította a panaszt, hogy tegye kezeit a rendőrségi gépkocsira. A panaszos eleget tett ennek a felszólításnak is. A rendőr szétrúgta a lábait és „megmotozta”, ami azonban nem vezetett eredményre.

A panaszos kérte, hogy a rendőrök azonosítsák magukat, amire azonban azt a választ kapta, hogy „a ruha igazolja őket”. Az irat ellenőrzését végző rendőr az igazoltatás során közölte, hogy „ha nem lenne szolgálatban, már megverte volna a panaszt”, illetve az igazoltatás végén a panaszos iratait a földre dobta, és azt mondta, hogy összepakolhat. Ez a rendőr olyan közel állt a panaszos előtt, hogy ahhoz, hogy lehajoljon az okmányaiért, kénytelen volt hozzáérni a testéhez. Bal kézzel megérintette a rendőr testét, aki az autónak lökte, és kijelentette, hogy a panaszos hivatalos személy elleni erőszakot valósított meg.

Ezt követően az iratok ellenőrzését végző rendőr hátrabilincselte a panaszos kezeit, amelynek során a panaszos nem tanúsított ellenállást.

A panaszos az igazoltatással összefüggésben előadta, hogy emlékezete szerint a rendőrök nem töltöttek ki semmiféle adatlapot, és nem kérdezték le az adatait.

A panaszt előállították a Sz.-i Rendőrkapitányságra, ahol levették róla a bilincset, a tárgyait egy szekrénybe rakatták vele, amire a „cellájából” ráláthatott, kilépett a cipőjéből, bement a „cellába”, amit rázárták. Mintegy fél órát kellett várakoznia, amikor is átvitték egy „terembe”, ahol megfűjattak vele egy alkoholszondát. A szondáztatás „nem adott eredményt” – a panaszos nem értette, mi történik, miért nem működött a műszer –, majd 2 méterrel arrébb állították, de továbbra is a teremben kellett maradnia. Papírt cseréltek a műszerben, de továbbra sem működött.

Ezt követően az a rendőr, amelyik korábban a panaszt igazoltatta, azt mondta, hogy tenyereljen a falhoz, és ne forduljon meg, hanem várjon türelmesen. A panaszos eleget tett a felszólításnak, de néha hátranézett, és közben folyamatos szóváltás volt közte és a rendőr között, majd a rendőr odalépett hozzá, megfogta a kezeit, és a földre lökte: a lábát a panaszos lába elé rakta, és úgy lökte meg, hogy a földre kerüljön, de vigyázott arra, hogy ne essen nagyot, és fogta a panaszos kezeit. A panaszos az esés közben látta, hogy egy másik rendőr is elindul felé, ezért kezét a fejéhez rakta védekezéséppen, ha belerúgnának, ami azonban nem történt meg. A másik rendőr a kezét nyújtotta, felsegítette a panaszt, majd visszaállították a falhoz. A panaszos megkérdezte, hogy hivatalosan mi szükség volt arra, hogy a földre lökjék, amire a támadó rendőr azt mondta: „miért, ki látta? Nem látta senki.”

Később a rendőrök azt mondták, hogy nem működik a műszer, ezért vérvétel lesz, és a panaszost visszakisérték a „cellába”.

A rendőrök megengedték a panaszosnak, hogy édesanyját értesítse fogvatartásáról, aki azonban nem vette fel a telefont. Később a panaszos megnézte a mobiltelefont, aminek memóriájában 2011. augusztus 14. 1 óra 46 perc szerepelt a hívás időpontjakét.

Mintegy fél óra elteltével ismét kinyitották a „cellát”, és a panaszos akkor megkérdezte a rendőröktől, hogy mi fog történni, kap-e enni, de nem válaszoltak, hanem kikísérték a rendőrkapitányság udvarára, és közölték, hogy elviszik vérvételre. A panaszos a személyes tárgyait a táskájába pakolta, azt pedig a rendőrségi gépkocsi csomagtartójába. A rendőrségi gépkocsinál három másik rendőr várta, nem azok, akik korábban vele szemben intézkedtek – de szintén két férfi és egy női rendőr volt.

A panaszost a jobb hátsó ülésre ültették be, és elszállították a klinikára, ahol vért és vizeletet vettek tőle. Egy orvos megvizsgálta, és azt mondta, hogy pupillája normálisan reagál fényre, illetve megkérdezte tőle, hogy akar-e valamit mondani neki. A panaszos megkérdezte, hogy mivel kapcsolatban nyilatkozzon: orvosi szempontból, vagy hogy megverték-e a rendőrök, de az orvos azt mondta, hogy az őt nem érdekli. Ezután kérte, hogy a panaszos álljon fel, húzza fel a pólóját, átvizsgálta, de nem talált rajta sérülést, csak egy hegesedésre kérdezett rá, hogy késelés nyoma-e. A panaszos közölte, hogy mellkasi műtét nyoma.

A vizsgálatot követően a panaszost visszavitték a rendőrkapitányságra, amikor is a panaszos megkérdezte, hogy jogában áll-e ügyvédet fogadni, amire azt válaszolták, hogy „az ezután fog kiderülni”. Néhány perccel később a panaszost átvitték abba a „terembe”, ahol a szondázás történt, összeírták a panaszosnál levő tárgyakat, azokat berakta a „cella” előtti szekrénybe, őt pedig visszavitték a „cellába”.

A panaszos tovább várakozott, majd elaludt és elveszítette az időérzékét, így nem tudta, hány óra lehetett, amikor felébredt. Fel-alá sétálgatott a cellában, majd odament hozzá az őt korábban igazoltató rendőr, aki megkérdezte tőle, hogy „józanság van-e már?”. A panaszos azt válaszolta, hogy igen – ezzel összefüggésben azonban megjegyezte, hogy előtte sem volt részeg, csak enyhén ittas állapotban volt. A panaszos ekkor is kérte a rendőrt, hogy azonosítsa magát, aki azonban ismét azt felelte, hogy őt a ruha igazolja. A panaszos kért tőle egy tollat, hogy feírhasa azonosító számát, de a rendőr azt is megtagadta, és csak annyit mondott, hogy hamarosan ki fogják engedni a panaszost.

Néhány perccel később az a rendőr nő, aki a vérvételkor is jelen volt, és a panaszossal szemben korábban intézkedő fiatalabbik rendőr férfi kinyitották a „cellát”, és azt mondták a panaszosnak, hogy pakoljon össze, majd szabadon bocsátották. Ekkor kapta meg a letéti tárgyakról szóló jegyzőkönyvet és az előállítás időtartamáról szóló igazolást.

A panaszos nem látott helyszínen közterületi kamerákat, csak a kb. 30 méterrel előtte lévő szakaszon. Véleménye szerint ennek a kamerának a felvételei bizonyíthatják, hogy az utcán az igazoltatást megelőzően és annak kezdetén hárman sétáltak. A panaszos társaságában tartózkodó nők telefonos elérhetőségeit a Testület rendelkezésére bocsátotta.

2) A panaszos jogi képviselője sérelmezte a panaszossal szemben intézkedő rendőrök szolgálati fellépésének módját: azt, hogy az intézkedés megkezdése előtt nem közölték nevüket, azonosító számukat, az intézkedés tényét és célját, nem tájékoztatták a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) szerinti panaszlehetőségéről, továbbá elmulasztottak a napszaknak és a panaszos korának megfelelően köszönni – illetve 21 éves kora ellenére őt tegezték – és egyenruha viselés ellenére nem tisztelegtek neki. A jogi képviselő álláspontja szerint ezen mulasztásokkal megsértették az Rtv. 20. §-ának (2)-(3) bekezdésében foglalt előírásait, valamint a rendőri intézkedés időpontjában hatályos, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. §-ában foglalt rendelkezéseket. A rendőrök mulasztása nem védhető azért sem, mert a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (8) bekezdésében írt, a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztető körülmény az adott esetben nem forgott fenn.

Az igazoltatás során azzal, hogy elvették a panaszos lakcímkártyáját is, a rendőrök az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdésébe ütköző előírásokat szegték meg; ruházatának és táskájának átvizsgálása során pedig a jogi képviselő álláspontja szerint nem forogtak fenn az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdésében írt feltételek, valamint a Szolgálati Szabályzat 40. §-a szerinti rendelkezésekkel is ellentétesen történt. A panaszos tudomása szerint továbbá az eljáró rendőrök nem töltöttek ki RK lapot, és a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben (KIR), illetőleg a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban sem hajtottak végre lekérdezést, ami a jogszabályokkal ellentétes. Ekörben hivatkozott a jogi képviselő a Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezésekre.

Azzal összefüggésben, hogy az utcán történt igazoltatás alkalmával a rendőr a panaszost a szolgálati gépjárműnek lökte, kezeit hátrabilincselte, és a rendőrség hivatalos helyiségében ugyanez a rendőr a földre lökte, a panaszos jogi képviselője előadta, hogy álláspontja szerint sem az Rtv. 47. §-ában írt, testi kényszerhez megkövetelt feltételek nem forogtak fenn, sem pedig az Rtv. 48. §-ában írt bilincselési okok valósultak meg – mivel a panaszos ellenállást nem tanúsított, illetve támadásra, önkárosításra, vagy szökésre utaló cselekményt nem valósított meg. A testi kényszer, illetve a bilincs alkalmazása előtti figyelmeztetés mellőzésével a Szolgálati Szabályzat 57. §-ának (1) bekezdésében írtakat szegték meg a rendőrök, továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazásánál figyelmen kívül hagyták a Szolgálati Szabályzat 58. §-ának azt a kitételét, hogy azok Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, és súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre.

A panaszos jogi képviselőjének álláspontja szerint továbbá a panaszossal szembeni mintavétel – és ez alapján az előállítás – minden jogalapot nélkülözött: az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés c) pontja szerint ugyanis a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges. A panaszossal szemben egyik jogszabályi ok sem forgott fenn, mivel gyalogosan közlekedett, amikor az utcán igazoltatták. Az előállítás indokolatlansága és jogszerűtlensége mellett a panaszos jogi képviselője szerint a Szolgálati Szabályzat 51. §-ának (3) bekezdésében írt garanciális követelményt is megsértették a rendőrök, mert nem kapott felvilágosítást az intézkedés várható időtartamáról.

A panaszos úgy nyilatkozott, hogy amennyiben a Testület állásfoglalásában azt állapítja meg, hogy a panaszban foglalt intézkedés alapvető jogait nem vagy csak csekély mértékben sértette, kéri, hogy a panaszt további kivizsgálásra az eljárást foganatosító rendőri szerv vezetőjéhez tegye át. Az állásfoglalásnak a Testület honlapján történő közzétételéhez a panaszos hozzájárult.

3) A panaszos jogi képviselője a panaszbeadványhoz mellékelte az előállítás időtartamáról szóló igazolást és a letéti tárgyakról szóló jegyzőkönyvet, amelyek tartalmát a Testület az állásfoglalás II. részében ismerteti.

4) A panaszos által megjelölt tanúknak a telefonos elérhetőségét adta meg a jogi képviselő. A Testület telefonon kereste meg a két személyt, akik egyezően azt nyilatkozták, hogy emlékeznek ugyan arra, hogy a panaszost a kérdéses éjjel igazoltatták a rendőrök, azonban őket nem vonták intézkedés alá, ezért rögtön eltávoztak a helyszínről. Mindkét hölgy előadta, hogy a panaszos nem ismerősük, és érdemben nem tudnak nyilatkozni a rendőri intézkedés részleteiről.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, illetőleg megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, valamint a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A rendőrség tájékoztatása alapján a panaszolt rendőri intézkedésben a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Őr- és Járőrszolgálati alosztályának három rendőre, egy r. főtörzsőrmester és két r. őrmester vett részt. A rendőrök fokozott közbiztonsági ellenőrzést hajtott végre a kérdéses időpontban.

2) A Sz.-i Rendőrkapitányság vezetője értékelő jelentést készített, amely az alábbi adatokat tartalmazza.

2011. augusztus 13-án 23 óra 37 perckor Sz. városban, az S. és R. utcák kereszteződésénél szolgálat ellátása során a rendőrkapitányság állományába tartozó r. főtörzsőrmestert állampolgári támadás érte.

Ezt megelőzően, 23 óra 30 perckor a r. főtörzsőrmester és a két r. őrmester fokozott ellenőrzés során intézkedés alá vonták a panaszost, aki a Sz., S. és R. utcák kereszteződésénél gyalogosan haladt.

Igazoltatás céljából a r. főtörzsőrmester felszólította a panaszost, hogy adja át a személyazonosító okmányait, melynek eleget tett, majd a rendőr közölte, hogy ruházat- és csomagátvizsgálást fog végrehajtani nála. Az átvizsgálást követően a panaszos csomagjából, valamint ruházatából sem került elő közbiztonságra veszélyes eszköz, azonban egy Nokia típusú mobiltelefon igen. A r. főtörzsőrmester megkérte a panaszost, hogy szedje szét a mobiltelefonját, mivel azt is ellenőrizni fogja, mire a panaszos azt a földre dobta és közölte a rendőrökkel, hogy csak így tudja azt szétszedni.

Ezt követően leellenőrizték a panaszost, és a mobiltelefon IMEI számát is a körözési rendszerben. Az ellenőrzött adatok a rendszerben nem szerepeltek.

Az alapintézkedést követően a r. főtörzsőrmester közölte a panaszossal, hogy pakolja el a személyes tárgyait, aki a kérésnek eleget tett, majd a rendőr visszaadta részére a személyazonosító igazolványát, és a lakcímkártyát, amiket a panaszos – feltehetőleg alkoholos befolyásoltsága miatt – nem tudott rendesen megfogni, ezért az okmányai a földre estek. A rendőrök a panaszossal a biztonságos rendőri intézkedési távolságot megtartották, ezért a panaszos egy lépést tett a r. főtörzsőrmester felé, jobb tenyerével erőteljesen, és jobb kezét lendítve mellkason ütötte őt. A panaszos cselekményét gyors, és hirtelen mozdulattal követte el, így a biztonságos távolságot megtartva sem sikerült ellene kitérni.

A r. főtörzsőrmester a tanult önvédelmi fogásokkal a szolgálati gépjármű motorház tetejére fektette a panaszost, a két r. őrmester biztosítása mellett, és kezeit hátra helyzetbe bilincselte. A rendőr a történeteket jelentette a r. hadnagy váltásparancsnoknak, aki a helyszínre érkezést követően azt az utasítást adta, hogy a panaszost állítsák elő a Sz.-i Rendőrkapitányságra.

Az intézkedés közben a panaszos mindvégig szidalmazta a rendőrséget, valamint a rendőri hivatást, és elmondta, hogy az „egyenruhás állomány az állam csicskája”.

A kapitányságvezető értékelő jelentése tartalmazza a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazás körülményeit is: a panaszos elfogásának időtartamára, 23 óra 37 perckor az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, majd 23 óra 37 perctől 23 óra 58 percig – az Rtv. 48. §-ának b), c) és d) pontja alapján (támadás megakadályozása, szökés megakadályozása, ellenszegülés megtörése érdekében) – bilincset alkalmazott a r. főtörzsőrmester a két r. őrmester biztosítása mellett.

A panaszossal szemben a rendőrök az elfogást, és az azt követő előállítást az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja (bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogása, mintavételre előállítása) alapján fogatosították; a személyi szabadságot korlátozó intézkedés 23 óra 37 perctől 4 óráig tartott.

A panaszos édesanyja telefonos kiértesítését kérte, melyet a r. hadnagy váltásparancsnoknak nem sikerült végrehajtania, ugyanis a telefont nem vette fel senki, személyes kiértesítésre pedig nem volt mód. A panaszos a panaszjogáról szóló tájékoztatást megkapta, melyet aláírásával igazolt, és panasszal nem élt.

A panaszost az intézkedés alatt nem érte sérülés, amiről aláírásával nyilatkozott. A r. főtörzsőrmester állapotáról ugyanakkor orvosi látlet készült, ami látható sérülést nem mutatott ki.

A Sz.-i Rendőrkapitányságon a panaszossal Drager Alcotest 6810 (ARAB-0480) típusú kézi alkoholos szondát alkalmaztak a rendőrök 23 óra 59 perckor, ami a megfűjást követően 0.70 mg/l értéket mutatott. Ezután a panaszossal szemben a Seres Ethylometer 679 T.H hitelesített légalkohol mérő készüléket használtak, azonban annak meghibásodása miatt hiteles értéket igazoló szalagot kinyomtatni nem tudtak.

Ezt követően a váltásparancsnok utasítására a panaszost három – nem a panaszossal szemben a helyszínen intézkedő – rendőr (egy r. főtörzsőrmester, egy r. törzsőrmester és egy r. őrmester) az orvosi ügyeletre szállította vér és vizelet mintavételezés céljából. Az ügyeletes orvos végezte a vizsgálatot, annak során enyhe alkoholos befolyásoltságot állapított meg. A mintákat a szakértőt kirendelő határozattal megküldték az Igazságügyi Orvostani Intézet részére.

A panaszossal szemben a helyszínen intézkedő r. főtörzsőrmester esetében a váltásparancsnok 1 óra 50 perckor Drager Alcotest 6810 (ARAB-0480) típusú kézi alkohol szondát alkalmazott, amely a megfújást követően 0.00 mg/l értéket mutatott.

A jelentés szerint a rendőri intézkedés helyszínén a tanú- és nyomkutató eredményre nem vezetett, térfelügyelő kamera nem volt.

A panaszos által elkövetett bűncselekmény (hivatalos személy elleni erőszak) miatt az annak nyomozására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Sz.-i Nyomozó Ügyészség vezetőjét tájékoztatták, aki az elsődleges intézkedések foganatosítása során az ügyészség részéről nem delegált személyt. A panaszos őrizetbe vételét, meghallgatását a Nyomozó Ügyészség nem tartotta szükségesnek.

Az értékelő jelentés azt is tartalmazza, hogy a parancsnoki kivizsgálás szerint a rendőri intézkedés során ugyan „a szükséges fizikai erőfölény rendelkezésre állt, a jelenlevők a támadást, annak hirtelen bekövetkezése miatt nem tudták kivédeni.” A rendőri intézkedés jogszerű és szakszerű volt, az arányosság követelményének megfelelt. Az igazoltatás célhoz kötöttségét elrendelt fokozott ellenőrzés biztosította.

Az intézkedő rendőrök a történetekről jelentést készítettek, majd szóban meghallgatták őket; a rendőrök egybehangzóan adták elő az eseményeket; a szóban elhangzottak és a jelentésekben írtak között ellentmondást nem találtak. A Sz.-i Rendőrkapitányság vezetője a panaszossal szemben a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt büntetőeljárást kezdeményezett, az ügyben keletkezett iratokat pedig 2011. augusztus 16-án megküldték a Nyomozó Ügyészségnek.

3) Az elfogás végrehajtásáról, és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés tényállása („az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása” rovat) a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedéseket jelen állásfoglalás II. rész 2) pontjában ismertetett értékelő jelentésben foglaltakkal lényegileg egyezően tartalmazza.

A jelentés szerint a panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés I. fordulata pontja alapján igazoltatták, a 29. § (6) bekezdése alapján átvizsgálták. Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján (szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követően) a panaszost elfogták.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a szerint testi kényszer alkalmaztak a rendőrök, illetve az Rtv. 48. §-ának b), c) és d) pontja alapján (támadás megakadályozása, szökés megakadályozása és ellenszegülés megtörés érdekében) 23 óra 37 perctől 23 óra 58 percig – a rendőri intézkedés időpontjában hatályos, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. §-ának (4)

bekezdése szerint – a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincseltek. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés nem történt, mert a késedelem veszéllyel járt volna.

A rendőri intézkedés során a panaszosnak sérülése, a kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kára nem keletkezett. A panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozója (édesanyja) kiértesítését kérte.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták, illetve a panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban – a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. §-ának (8)-(9) bekezdése, illetve a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján – a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta. A védelem gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. §-ának (4) bekezdése alapján 2011. augusztus 14-én 0 órakor megtörtént. Az előállítás oka 2011. augusztus 14-én 4 órakor megszűnt, a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

A jelentés szerint továbbá a panaszos ellen az általa elkövetett cselekmény miatt a rendőrök feljelentést tettek.

4) Az elfogás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján az igazoltatás, az átvizsgálás és az elfogás jogszerű és szakszerű; a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt. A dokumentum ezen része a testi kényszer alkalmazása, illetve annak megítélése tekintetében nem tartalmaz információt.

5) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés az állásfoglalás II. rész 1)-4) pontjában ismertetett dokumentumokban foglaltakhoz képest az alábbi többlet adatokat tartalmazza.

A panaszt az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták, és a 33. § (2) bekezdés c) pont alapján – vérvétel, mintavétel elvégzése miatt – előállították. A személyes szabadságkorlátozás helye a Sz. orvosi rendelő volt. Ezen intézkedések során a panaszossal szemben a rendőrök kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

A vért 2011. augusztus 14-én 1 óra 50 perckor, a vizeletet pedig 1 óra 55 perckor vették le a panaszostól. A vizsgálatot végző orvos enyhé ittas állapotot állapított meg a panaszosnál.

6) Az előállítás végrehajtásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján az igazoltatás, az átvizsgálás (az Rtv. 31. §-a szerint), és az előállítás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

7) A Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának r. hadnagy alosztályvezető-helyettese – aki a szolgálatirányító parancsnok volt a kérdéses napon – jelentést készített a panaszolt rendőri intézkedés során alkalmazott bilincselés tekintetében.

Az alosztályvezető-helyettes megállapítása szerint a panaszos az Rtv. 92-93. §-a szerinti jogorvoslati jogról szóló tájékoztatást megkapta. A panaszos az Rtv. 34. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról, az intézkedés várható időtartamáról a tájékoztatást szóban

megkapta, az igazolást átvette. A panaszosnak sérülése nem keletkezett. E jelentés szerint ugyanakkor a panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozó (egyéb személy) kiértesítését nem kérte.

Az alosztályvezető-helyettes a kivizsgálás során megállapította, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása szakszerű, jogszerű és arányos volt, a bilincselés a szükséges ideig tartott. A r. hadnagy a panaszos meghallgatását nem tartotta szükségesnek, illetve a rendőri jelentésben ellentmondást nem észlelt.

A panaszos az intézkedés során úgy nyilatkozott, hogy az előállítással és a kényszerítő eszköz alkalmazásával szemben panaszt nem jelent be.

8) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta az előállítás időtartamáról szóló igazolást, amelynek tanúsága szerint a panaszos előállítása az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján 2011. augusztus 13-án 23 óra 37 perctől 2011. augusztus 14-én 4 óráig tartott. Az előállítás időtartama alatt a panaszosnak sérülése és panasza nem keletkezett. Az igazolás tartalmazza – más jogvédő szervezetek mellett – a Testület elérhetőségeit. A panaszos a dokumentumot aláírta.

9) A rendőrség továbbította a panaszos előállítása során a befogadáskor készített nyilatkozatot, valamint a hozzátartozó értesítéséről szóló dokumentumot.

A rendőrségi irat szerint az előállítás várható időtartama 4 óra. A panaszosnak folyamatos kezelést és orvosi felügyeletet igénylő, valamint fertőző betegsége nincs; sérülése, illetve panasza az előállítás során nem keletkezett. Az előállítással, az előállító helyiségben való elhelyezéssel, illetve az ott tartózkodással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, valamint a jogorvoslati lehetőségeiről szóló tájékoztatás megtörténte tekintetében az „igen” választ karikázták be. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy hozzátartozója (édesanyja) kiértesítését kéri. A megjelölt személy telefonos kiértesítése 2011. augusztus 14-én 2 óra 15 perckor megtörtént, de nem járt sikerrel (nem vette fel a telefont). A panaszos a dokumentumot aláírta.

10) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a letéti tárgyakról szóló jegyzőkönyvet, melyben felsorolták, hogy mely tárgyakat (MP3 lejátszó, iratok, mobiltelefon, kulcscsomó, készpénz) vettek át a panaszostól, majd pedig adták azokat vissza. A panaszos a dokumentumot aláírásával látta el.

11) A klinika által kiállított orvosi igazolás szerint a panaszossal szemben intézkedő r. főtörzsőrmester 2011. augusztus 14-én balesetet szenvedett. A rendőr elmondása szerint „intézkedés közben szegycsonton ütötték”. A sérülése nem volt életveszélyes, előre látható gyógytartama 8 napon belüli.

12) a) A rendőrség továbbította a Testület részére a panaszos ellen a Btk. 229. §-ának (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak büntettének elkövetése miatt tett feljelentést.

A feljelentés az értékelő jelentésben, illetve az elfogás végrehajtásáról szóló jelentésben [állásfoglalás II. rész 2), 3) pontok] írtakhoz képest az alábbi többlet információt tartalmazza.

A panaszost közbiztonsági ellenőrzés keretében vonták intézkedés alá. Azt követően a rendőrök azonnal jelentést tettek az aznap szolgálatirányító parancsnoki feladatot ellátó r. hadnagynak, aki a helyszínre ment, és kíséretével a panaszost a Sz.-i Rendőrkapitányságra előállították. A Bűnügyi Technikai Osztály rendőrei az intézkedés helyszínén helyszíni szemlét tartottak.

b) A Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának vezetője a hivatalos személy elleni erőszak bűntettének megalapozott gyanúja miatt elrendelt nyomozást – hatáskör és illetékesség hiánya miatt – 2011. augusztus 17-én határozattal áttette a Sz.-i Nyomozó Ügyészséghez.

13) A rendőri intézkedés időpontjában szolgálatirányító parancsnoki teendőket ellátó r. hadnagy alosztályvezető-helyettes a rendőri intézkedés napján jelentést készített. A rendőri jelentés az értékelő jelentésben, illetve a feljelentésben [állásfoglalás II. rész 2), 12) pontok] foglaltakkal lényegileg megegyezően tartalmazza a történeteket.

14) A panaszolt rendőri intézkedést foganatosító három rendőr együttesen, valamint a r. főtörzsőrmester külön is jelentést készített az események kapcsán. A rendőri jelentések szószerint megegyeznek, és a fentebb ismertetett dokumentumokhoz képest az alábbi többlet adatokat tartalmazzák.

A rendőrök úgy nyilatkoztak, hogy a panaszos nem ittasságából kifolyólag szédült meg, mivel egy határozott lépést tett a r. főtörzsőrmester felé, és az ütés ereje sem volt kicsi. A rendőrök a jelentésben továbbá megjegyezték, hogy az intézkedés közben a panaszos mindvégig szidalmazta a rendőrséget, és a rendőri hivatást, elmondta, hogy „az egyenruhás állomány az állam csicskája, és soha nem érnek ki időben, amikor szükség van rendőrré, mindig csak öt csesztetik”.

15) A hivatalos személy elleni erőszak bűntettének megalapozott gyanúja miatt folyamatban levő nyomozás során a nyomozó hatóság kihallgatta a panaszossal szemben a helyszínen intézkedő r. főtörzsőrmestert és r. őrmestert.

a) A r. főtörzsőrmester tanúkénti kihallgatása során készült jegyzőkönyv az alábbi kiegészítő információkat tartalmazza.

2011. augusztus 13-án 19 órától két társával járőrszolgálatot látott el a r. főtörzsőrmester, amikor 23 óra 30 perc körül szolgálati gépkocsival a S. utcán haladtak. A R. utca kereszteződésénél ellenőrzés alá vontak egy fiatal férfit (a panaszost), akinél rutin közbiztonsági ellenőrzést szerettek volna tartani.

A rendőrök kiszálltak a gépkocsiból, és a panaszoshoz mentek. A „tanult módon” kezdték meg az intézkedést, azonban a panaszos flegmán köszönt nekik vissza („szevasztok”). A r. főtörzsőrmester elkérte a panaszos okmányait, amire a panaszos a személyi igazolványát és a lakcímkártyáját adta át. A panaszos adatait a r. őrmester nő rögzítette az intézkedés közben, amivel kapcsolatban a panaszos nevetve olyan megjegyzést tett, hogy „mi van, csak a lány tud írni?”.

A r. főörzsőrmester felszólította a panaszost, hogy pakolja ki a nála levő dolgokat a motorháztetőre, aminek eleget tett: kipakolt a zsebeiből és a hátizsákjából is. A r. főörzsőrmester végezte az átvizsgálást, amit a másik r. őrmester biztosított. A panaszosnál nem volt érdemleges dolog, az intézkedés közben viszont megjegyzéseket tett, illetve azt is mondta a r. főörzsőrmesternek, hogy „egyenruhában kemény vagy, találkozunk egyenruha nélkül!”. A rendőr ezzel különösebben nem foglalkozott, mert egyébként a panaszos nem volt agresszív, csak szóban kötekedett. Az viszont látszódott és érződött rajta, hogy erősen ittas.

A mobiltelefon tekintetében a tanúkihallgatási jegyzőkönyv a korábbi dokumentumokban egyező eseménysort tartalmaz (a panaszos szándékosan elengedte, hogy az leessen), illetve utóbb a rendőr kérésére beütött a panaszos egy kódot, hogy az IMEI számot megláthassák.

A r. főörzsőrmester tanúkénti kihallgatása során továbbá úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés végén mondta a panaszosnak, hogy pakolja el a holmiját, visszaadta neki az okmányokat, és elengedte volna az útjára – mivel nem követett el szabálysértést, így további intézkedésre nem volt szükség. Ekkor azonban a panaszos jobb kezével átvette az okmányokat, amik – ittassága miatt – kiestek a kezéből, azonban nem hajolt utánuk, hanem egyet előrelépett, és jobb kezével, tenyérrel rávágott a rendőr mellkasára. Olyan hirtelen mozdulat volt, amit a rendőr nem tudott elhárítani, utána azonban megfogta a panaszos kezét, és a tanult módon a szolgálati gépjármű motorház tetejére fektette, a két rendőr biztosítása mellett pedig megbilincselte. A panaszos ezt tűrte, nem állt ellen, és nem is szólt. A r. főörzsőrmester előadta, hogy a panaszos nem az ittassága miatt tántorodott felé, hanem egyértelműen, szándékosan csapott tenyerével a rendőr a mellére. Nem volt erős ütés, a rendőrnek sérülése nem keletkezett, és ruházatában sem esett kár.

b) A panaszossal szemben a helyszínen intézkedő egyik r. őrmester a tanúkénti kihallgatása során a rendőri intézkedés részleteit illetően a r. főörzsőrmester tanúkihallgatása során jegyzőkönyvezettekkel egyezően nyilatkozott.

16) A panaszossal szemben intézkedő rendőrök a Testület felvilágosítás kérése alapján kiegészítő jelentést készítettek az intézkedés körülményeiről.

a) Az intézkedő r. főörzsőrmester jelentésében előadta, hogy a S. utcában közlekedve három személyre lett figyelmes. Közelebb érve azt tapasztalta, hogy két hölgy társaságában egy férfi (a panaszos) kissé lemaradva tőlük – járásából feltételezhetően ittasan – sétál utánuk. Ezután a R. utca sarkán a szolgálati járművel megállva a rendőrök megvárták a három személyt, majd a két hölgytől megkérdezte a r. főörzsőrmester, hogy együtt vannak-e. Kérdésére igennel válaszoltak. A rendőr megköszönte válaszukat és mondta, hogy tovább haladhatnak. Velük szemben rendőri intézkedés nem történt, adataikat nem rögzítették. Ezután néhány másodperccel később érte el a rendőröket a panaszos, akit intézkedés alá vontak, mivel megakartak győződni ittasságáról, valamint közbiztonsági ellenőrzést kívántak foganatosítani vele szemben.

Az intézkedés megkezdésekor a panaszosnak a napszaknak megfelelően köszöntek, a r. főörzsőrmester tisztelt is, majd közölte vele jelvéyszámát. A rendőr kérte a panaszost, hogy igazolja személyazonosságát, mivel közbiztonsági ellenőrzést hajtanak végre vele szemben. A panaszos a kérésnek eleget tett.

A panaszos a r. főtörzsőrmester emlékezete szerint már a köszönésüket sem fogadta, valamint – a korábbi jelentésében leírt módon – szidalmazta őt és rendőrtársait, valamint a rendőrséget közvetlenül az intézkedés megkezdése után.

A panaszos adatait rögzítették, és a körözési rendszerben leellenőrizték, abban nem szerepelt. Majd – mivel a panaszosnál egy hátizsák volt – a r. főtörzsőrmester közölte vele, hogy ruházat- és csomagátvizsgálást fog végrehajtani. Erre azért került sor, mivel nem volt kizárható, hogy a panaszos hátizsákjában nincs közbiztonságra különösen veszélyes eszköz. A panaszossal a rendőrök nem tudtak alkoholszondát fűjatni, mivel gyalogosan közlekedett, így a rendőrök nem voltak benne biztosak, hogy csak alkoholt fogyasztott. A ruházatátvizsgálást az esetlegesen előkerülő kábítószer vagy kábítószer gyanús anyag előtalálásának céljából is szükségesnek tartották. A r. főtörzsőrmester felszólította a panaszost, hogy pakoljon ki a zsebeiből a szolgálati gépjármű motorház tetejére, aki a kérésnek eleget tett. A zsebeiből előkerült egy mobiltelefon is, amelyet szintén ellenőriztek a körözési rendszerben, amiben nem szerepelt. A rendőr ezt követően mondta a panaszosnak, hogy forduljon meg, kezeit tegye a motorháztetőre, mivel át fogja vizsgálni a ruházatát. A panaszos megfordult, kezeit a szolgálati gépjármű motorháztetőjére tette, a rendőr pedig próbálta megkezdeni a ruházatátvizsgálást, azt azonban a tanult, biztonságos módszer szerint nem tudta végrehajtani, mivel a panaszos többszöri felszólításra sem, valamint „A törvény nevében!” felszólítással sem állt vállszélességnyi terpeszállásban, ezért a tanult módszer szerint lábait szétsöpörte, majd végrehajtotta a ruházat és a csomagátvizsgálást.

A r. főtörzsőrmester előadta, hogy az intézkedés során sem ő, sem járőrtársai nem tettek olyan kijelentést, hogy ha szolgálaton kívül lennének, megvernék a panaszost. A r. főtörzsőrmester az intézkedés hangneme tekintetében úgy nyilatkozott, hogy úgy gondolja, mindannyian kulturáltan, tisztelettudóan beszéltek a panaszossal a helyszínen, és rendőrkapitányság épületében is. A rendőr ugyanakkor megjegyezte jelentésében, hogy a panaszos nem viszonzta részükre a tisztelettudó, normális emberi magatartást, egyfolytában káromkodott, valamint szidalmazta mindhármat.

A panaszbeadványban említett bántalmazásról a r. főtörzsőrmester nem tudott nyilatkozni, mivel ilyen cselekmény nem történt sem részéről, sem pedig a többi szolgálatban lévő rendőr részéről.

A jelentésben a rendőr előadta továbbá, hogy a panaszos az előállítási nyilatkozaton, valamint az előállítás idejéről szóló igazoláson is úgy nyilatkozott, hogy az intézkedéssel kapcsolatban panasza nincs, sérülése nem keletkezett, amelyeket saját kezűleg aláírt. A r. főtörzsőrmester a panaszost kérésére felvilágosította, hogy a továbbiakban mely testületekhez fordulhat panaszával, amelyet megértett és tudomásul vett. Az intézkedés során a rendőr szolgálati jelvénye, külön hímzett jelvéyszáma, valamint hímzett névkitűzője is jól látható helyen volt kirakva, a Szolgálati Szabályzatban leírtak szerint. A jelentés szerint a panaszos intézkedés közben többször kérdezte a rendőr jelvéyszámát, aki felvilágosította, hogy az intézkedést követően, ha nem látja rendesen, lediktálja részére, mely kérésnek többször is eleget tett a rendőr, ugyanis a panaszos azt képtelen volt megjegyezni.

b) Az intézkedésben résztvevő két r. őrmester kiegészítő jelentésben a r. főtörzsőrmester jelentésében foglaltakkal azonos tartalommal nyilatkozott.

17) A rendőrség megküldte a panaszolt intézkedés napján készült rádióforgalmazás hanganyagát.

A hangfelvételek között szerepel a Sz.-i Rendőrkapitányság ügyeletes tisztje és a r. főtörzsőrmester beszélgetése (23 óra 31 perctől 23 óra 33 percig), amikor is a r. főtörzsőrmester bediktálja jelvéyszámát, illetve a panaszos adatait, valamint a mobiltelefonja IMEI számát. Az ügyeletes tiszt közli, hogy az adatok a körözésben nem szerepelnek.

A következő beszélgetés során a r. főtörzsőrmester megkérdezi a szolgálatirányító parancsnokot, hogy ki tudna-e menni a helyszínre (a S. utcába), mert a rendőri intézkedés alá vont panaszos őt lökdösni kezdte. (23 óra 35 perc). Ezek után hallani lehet még, a több is rendőr érdeklődik, hogy merre vannak az intézkedő rendőrök és kell-e segítség. A r. főtörzsőrmester elmondja, hogy nem kell, „megoldódott”.

18) A megyei rendőr-főkapitányság 2012 áprilisi tájékoztatása szerint a panaszossal szemben hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt a vádemelés megtörtént.

III.

A Testület a panaszos beadványa és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott rendőrségi dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos igazoltatást, ruházat- és csomagátvizsgálását, előállítását), egyes rendőri intézkedések elmulasztását (a szolgálati fellépésre vonatkozó kötelezettség teljesítésének, illetőleg a panaszjogról és az előállítás várható időtartamáról való tájékoztatás elmaradását), és a panaszossal szemben fogantatosított kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazásának jogszerűségét és indokoltságát.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a rendőri intézkedés időpontjában hatályos törvény, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz való jogból levezethető testi épséghez való jogát, továbbá az 55. § (1) bekezdése szerinti személyes szabadsághoz és ahhoz kapcsolódó személyi integritáshoz, az 57. §-ának (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz és az 59. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való jogát az alább írtaknak megfelelően.

1) A Testület elsőként vizsgálta, hogy a rendőrség intézkedési kötelezettsége fennállt-e.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata – többek között – a közbiztonság és a közrend védelme. Az 1. § (2) bekezdésének 1-2. pontjai értelmében a rendőrség az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési [...] feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését, illetve szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőr intézkedési kötelezettségével összefüggésben az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak. Az intézkedési kötelezettségről továbbá a panaszolt rendőri intézkedés időpontjában hatályban levő jogszabály, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A rendőrségi dokumentumok egyezően azt tartalmazzák, hogy a rendőrök járőrszolgálatot teljesítettek Sz. város területén, amikor a kérdéses utcában szolgálati gépkocsiban haladva három személyre lettek figyelmesek: két hölgy sétált az úton, és lemaradva mögöttük ment a panaszos, láthatóan ittas állapotban (a panaszos állapotát maga sem tagadta a benyújtott panaszbeadványban). A panaszossal szemben fokozott közbiztonsági ellenőrzést kívántak foganatosítani a rendőrök.

A Testület megítélése szerint a rendőrök a közrend, közbiztonság védelme érdekében jogosultak voltak intézkedni. **A rendőrség által hivatkozott adatok megfelelő alapot nyújtottak az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettségre, a fokozott közbiztonsági ellenőrzés keretében történt rendőri fellépésre.**

2) A panaszos jogi képviselője sérelmezte, hogy a helyszínrre kikerkező rendőrök szolgálati fellépése nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt: nem köszöntek a napszaknak és a panaszos életkorának megfelelően (tegezték őt), és nem tisztelegtek neki. A rendőri intézkedés megkezdése előtt nem közölték a nevüket, azonosító számukat (a panaszos elmondása szerint a rendőrök azt mondták, hogy „a ruha igazolja őket”), sem az intézkedés tényét és célját.

A panasz ezen részével összefüggésben a Testület utal a rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó szabályokra, amelyeket az Rtv. 20. §-a tartalmaz, illetve azokat a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészíti ki az „udvariassági” szabályok megállapításával.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A (3) bekezdés szerint pedig a rendőr köteles intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ez alól szintén az az eset kivétel, amikor ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteteti, ilyenkor az intézkedés befejezésekor köteles azt felmutatni.

A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az

intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgessel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja, kivéve, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (ez esetben azt az intézkedést követően kell megtenni).

A Sz.-i Rendőrkapitányság vezetője által készített értékelő jelentésben nem szerepel a rendőr azonosításának megtörténte tekintetében információ, csak az intézkedések tényének közlése. Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról, valamint az előállítás végrehajtásáról szóló jelentések szintén nem rögzítettek adatot a szolgálati fellépés tekintetében. A rendőrök tanúkénti kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvek azt tartalmazzák, hogy „a tanult módon” kezdték meg az intézkedést, és a panaszos volt az, aki flegmán (tegeződve) köszönt nekik. Az intézkedő rendőrök a kiegészítő jelentésben egyezően előadták, hogy a napszaknak megfelelően köszöntek a panaszosnak, a r. főtörzsőrmester tisztelgett is, és közölte jelvéyszámát. Mivel a panaszos az intézkedés során többször is elkérte a jelvéyszámokat, amelynek a rendőrök többször eleget is tettek. A r. főtörzsőrmester közölte a foganatosítandó rendőri intézkedés tényét is a panasossal. A Testület a felvilágosítás kérés alkalmával kérte, hogy az intézkedő rendőrök nyilatkozzanak részletesen a szolgálati fellépés módja tekintetében, így arról is, hogy az intézkedések indokát közölték-e a panasossal, s ha igen, mit. Erre a kérdésre azonban nem érkezett válasz a rendőrségtől.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panasossal szemben intézkedő rendőrök az azonosításra vonatkozó kötelezettségüket megfelelően teljesítették-e, ezért etekintetben alapjogi sérelem nem volt megállapítható. Ugyanakkor a rendelkezésre álló információk alapján azt a megállapítást tette a Testület, hogy a rendőrök elmulasztották közölni a foganatosított intézkedések célját, ezért a panasz ezen része tekintetében a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának csekély mértékű sérelmét állapította meg.

3) A Testület vizsgálta a panaszos igazoltatásának körülményeit is. A beadvány szerint a rendőrök nem töltötték ki RK lapot, és – a panaszos tudomása szerint – nem kérdezték le adatait a SIS-ben és a KIR-ben. Az igazoltatás során továbbá elkérték a panaszos lakcímkártyáját is.

a) Az Rtv. 29. §-ának a panaszott rendőri intézkedés időpontjában hatályban levő (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A (3) bekezdés szerint pedig az igazoltatás során rögzíteni kell – ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják – az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát.

A Szolgálati Szabályzat 38. §-a az igazoltatással összefüggésben úgy rendelkezik, hogy annak során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága kétséges, a

rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel. Felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban, vagy az okmány-nnyilvántartásban. Az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják.

A rendőrségi dokumentumok az igazoltatás okaként a hivatkozott törvényhely 1. fordulatát (közrend, közbiztonság védelme) jelölték meg. A Testület részére a rendőrség nem továbbított RK lapot a panaszolt rendőri intézkedéssel összefüggésben, illetve a dokumentumok annak kitöltésére vonatkozóan nem tartalmazznak utalást. A Testület feltételezi, hogy RK lap kitöltésére azért nem került sor, mivel – a rendőri jelentések szerint – eredetileg csak igazoltatást és ruházátvizsgálatot akartak végrehajtani a panaszosnál, azonban a későbbi események miatt elfogása, illetve előállítása, illetve kényszerítő eszköz alkalmazása vált szükségessé vele szemben. A megküldött rádióforgalmazási hanganyag, illetve a rádióforgalmazási lista alapján a panaszos adatainak, illetve mobiltelefonjának lekérdezése 2011. augusztus 13-án 23 óra 31 perc és 33 perc között megtörtént.

A Testület – az állásfoglalás III. rész 1) pontjában írtakkal összhangban – úgy ítélte meg, hogy a rendőrök (az elrendelt fokozott közbiztonsági ellenőrzés keretében) **jogszerűen és megfelelő indok alapján igazoltatták a panaszost, így a személyes adatok védelméhez fűződő jogát jogszerű korlátozásnak vetették alá. Tekintettel arra, hogy jogszabályi előírás alapján az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a SIS-ben, a KIR-ben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban, vagy az okmány-nnyilvántartásban, a panaszos adatainak lekérdezésével a rendőrség jogszerűen korlátozta a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát.**

b) A lakcímkártya elkérésével kapcsolatban a Testület az alábbiakra mutat rá.

Az Rtv.-nak a panaszolt rendőri intézkedés időpontjában hatályos 29. §-a és a Szolgálati Szabályzat 38. §-ának fentebb említett rendelkezései alapján a személyazonosságot elsősorban a személyazonosító igazolvány igazolja. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. §-ának (8) bekezdése szerint a személyazonosító igazolvány olyan hatósági igazolvány, amely a polgár személyazonosságát és a törvényben meghatározott adatait közhitelűen igazolja. A törvény 29. §-ának (3) bekezdése szerint a személyazonosító igazolvány tartalmazza a polgár nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, anyja nevét, nemét, arcképét, saját kezű aláírását (a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett személy törvényes képviselőjének aláírását), valamint a személyazonosító igazolvány okmányazonosítóját és érvényességi idejét.

A törvény 29. §-ának (4) bekezdése és az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése rendelkezéseinek egybevetése alapján ugyanakkor a személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz

szükséges adatokat. Ilyennek minősül az érvényes útlevele és a kártyaformátumú vezetői engedély. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető – jogszabályban meghatározott kivételekkel – más okmány bemutatására nem.

A Testület a rendőrségtől való felvilágosítás-kérés során kifejezetten kérte, hogy az intézkedő rendőrök nyilatkozzanak abban a kérdésben, hogy milyen iratokat kértek el a panaszostól. A rendőrök ezzel szemben csak arról nyilatkozott, hogy a panaszos mit adott át, arról nem, hogy milyen okmányokat kértek tőle.

A Testület – rendőrségi válasz hiányában – elfogadta a panaszos állítását annak tekintetében, hogy a rendőrök lakcímkártyát is kértek tőle. **Tekintettel arra, hogy a rendőri intézkedés időpontjában hatályban levő Rtv. nem adott lehetőséget a lakcímkártya elkérésére, a Testület megállapítja a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának csekély mértékű sérelmét.**

4) A panaszos jogi képviselője szerint a panaszos ruházatának és táskájának átvizsgálása során nem forogtak fenn a jogszabályi feltételek.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost és hátizsákját az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése alapján vizsgálták át. A hivatkozott törvényhely szerint a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi. Ezzel összefüggésben továbbá a panaszos jogi képviselője által hivatkozott, a Szolgálati Szabályzat 40. §-a úgy rendelkezik, hogy a ruházat, csomag átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. Átvizsgálásra kerülhet sor különösen: igazoltatás során, fokozott ellenőrzés során, személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor, rendezvény, esemény alkalmával meghatározott területre belépő személyek esetében, az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából fontos létesítményekbe való be- és kilépéskor.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentésben csak a rendőri intézkedés ténye, valamint annak eredménye (az, hogy nem találtak a panaszosnál közbiztonságra veszélyes eszközt) szerepel. Az értékelő jelentés, és az intézkedő rendőrök első jelentése, illetve a tanúkénai kihallgatásukról készült jegyzőkönyvek sem tartalmazzák az átvizsgálás ténybeli indokát. A Testület felvilágosítás kérése alapján készített utóbbi rendőri jelentésekben a rendőrök már úgy fogalmaztak, hogy nem volt kizárt, hogy a panaszos hátizsákjában közbiztonságra különösen veszélyes eszköz van, illetve nem voltak biztosak abban, hogy csak alkoholt fogyasztott (s mert gyalogosan közlekedett, szondáztatni nem tudták), az esetlegesen előkerülő kábítószer (kábitószer gyanús anyag) előtalálása céljából is szükségesnek találták az átvizsgálást.

A Testület megítélése szerint önmagában az a körülmény, hogy a panaszos egy hátizsákkal sétál ittas (bódult) állapotban az utcán, nem szolgáltat alapot arra, hogy ruházatát és csomagját az Rtv. 29. §-ának, illetve a Szolgálati Szabályzat 40. §-ának hivatkozott rendelkezései alapján átvizsgálják. A panaszos személyazonosságát átadott iratai alapján megállapították, a közrendet, illetve a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet nem forgott fenn, szabálysértés

elkövetésének gyanújáról nem tettek említést a rendőrségi iratokban, a hivatalos személy elleni erőszak büntette elkövetésének gyanúja pedig csak később merült fel.

A Testület megállapítása szerint a fentiek alapján a panaszos ruházatának és csomagjának átvizsgálása – az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése alapján – indokolatlanul történt, amely eljárással sérült a panaszos személyi integritáshoz való joga. A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy a rendőri intézkedés folyamatában később, az Rtv. 31. §-a alapján – tekintettel arra, hogy személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítottak a panaszossal szemben – az átvizsgálásnak helye volt.

5) A panaszos jogi képviselője útján sérelmezte, hogy a rendőr az igazoltatás során azt mondta, „ha nem lenne szolgálatban, már megverte volna a panaszost”, és azt követően úgy adta vissza az iratait, hogy a földre dobta.

A Testület a panasz ezen részével összefüggésben idézi az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatát, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményeknek is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A rendőrségi iratok azt tartalmazzák, hogy amikor a rendőr visszaadta a panaszosnak az iratokat, a panaszos – feltehetően alkoholos befolyásoltsága miatt – nem tudta rendesen megfogni, ezért a földre estek az iratok. A rendőrök továbbá úgy nyilatkoztak, hogy a panaszos volt az, aki nem tanúsított tiszteletudó magatartást, szidalmazta a rendőröket, a rendőrséget, megjegyzéseket tett az intézkedés során. Ők nem tettek olyan kijelentést, hogy ha szolgálaton kívül lennének, megvernék a panaszost, hanem tiszteletudóan és kulturáltan beszéltek vele.

A Testület az intézkedő rendőrök hangneme, viselkedése tekintetében az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért az Rtv. hivatkozott rendelkezésének megsértése, amiatt pedig a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

6) A panaszos jogi képviselője panaszolta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközöket is, nevezetesen, hogy az egyik rendőr a szolgálati gépkocsinak lökte, kezét hátrabilincselte. Később pedig a beadvány szerint ugyanez a rendőr a rendőrkapitányság

épületében földre lökte. Sérülésről ugyanakkor a panaszbeadványban nem tettek említést, és láttelepet sem vetetett fel a panaszos.

a) Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – az intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (2) bekezdése meghatározza, hogy mit kell a kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek tekinteni: azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson. A Szolgálati Szabályzat 59. §-ának (1) bekezdése értelmében továbbá testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűsággal választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítéskor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

b) A rendőrségi iratok (az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés, a rendőrkapitányság vezetőjének értékelő jelentése, a rendőrök tanúként meghallgatásáról készült jegyzőkönyv és a rendőri jelentések) szerint a panaszossal szemben

először az Rtv. 47. §-a szerinti testi kényszert alkalmazták: a tanult önvédelmi fogásokkal a r. főtörzsőrmester a szolgálati gépkocsi motorház tetejére fektette. Az ezt megelőző cselekvéssort a panaszos és a rendőrök eltérően adták elő. A panaszos állítása szerint az intézkedő r. főtörzsőrmester igazoltatását követően iratait a földre dobta, és olyan közel állt hozzá, hogy amikor lehajolt az iratokért, akkor érintette meg a rendőr testét, aki az autónak lökte.

A rendőrségi iratok ezzel szemben azt tartalmazzák, hogy a panaszos elejtette iratait, azonban nem hajolt le, hanem egy lépést előre tett, és jobb kezével a r. főtörzsőrmester mellkasára ráütött. A rendőrök a panaszossal szemben feljelentést is tettek hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt, amely eljárás egyébként jelenleg is folyamatban van.

A testi kényszer alkalmazását követően, 11 perc időtartamra a panaszost megbilincseltek. A kényszerítő eszközt megelőző figyelmeztetés nem hangzott el – mivel a késedelem veszéllyel járt volna. A bilincselés indokaként minden rendőrségi iratban az Rtv. 48. §-ának b), c) és d) pontjait tüntették fel, azaz a támadás, illetve a szökés megakadályozása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében történt.

A panaszos maga sem vitatta, hogy hozzáért a rendőr testéhez az intézkedés során. A Testület – anélkül, hogy a bűncselekmény kérdésében állást foglalna – a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy foglalt állást, hogy panaszos hirtelen magatartását érzékelhette a rendőr úgy, hogy személye ellen támadást intéz. Emiatt pedig a panaszosi magatartás értékelhető a jogszabály szerint megkívánt „ellenszegülésnek”, ami a rendőrt jogszerű intézkedése befejezésében akadályozta, és annak eredményessége ezzel volt biztosítható. Figyelemmel pedig erre, az ezt követő bilincsalkalmazást is indokoltnak találta a Testület. **A kényszerítő eszközök alkalmazásával a rendőrök jogszerűen korlátozták a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való jogát.**

b) A panasznak azon része tekintetében, hogy a panaszos állítása szerint a vele szemben korábban intézkedő rendőr őt a rendőrkapitányság épületében földre lökte, a rendőrök nyilatkoztak érdemben. A rendőri jelentések egybehangzóan azt tartalmazzák, hogy nem történt bántalmazás sem a panaszossal szemben intézkedő rendőrök, sem pedig a szolgálatban levő más rendőrök részéről.

A Testület a panasz ezen része tekintetében – mivel az ellentmondó bizonyítékok közül egyiket sem találta meggyőzőbbnek – nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható.

7) A Testület vizsgálta a panaszos elfogásának, illetve azt követő előállításának indokoltságát és annak egyes körülményeit.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az elfogás és az előállítás okait.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján fogták el. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben a panaszos előállításának okaként az előző törvényhelyet nem jelölték meg, hanem az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontjára hivatkoztak. (A kapitányságvezető az értékelő jelentésében

jogszabályhelyként csak az első előállítási okot tüntette ugyan fel, de mindkét okra hivatkozott.)

Az említett jogszabályhelyek szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek; illetve a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges.

aa) A szándékos bűncselekmény elkövetésén történő tettenérés miatti elfogási, illetve előállítási ok kötelező jellegű, mérlegelést nem tűrő.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogási, illetve előállítási okkal kapcsolatban a Testület két feltétel megvalósulását vizsgálja: egyrészt valamely szándékos bűncselekmény elkövetését, másrészt a tettenérés megvalósulását.

A „szándékos bűncselekmény” kritériumának vizsgálatával összefüggésben a Testület utal eddigi gyakorlatára, amely szerint a bűncselekményre utaló körülményeket vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre. Ennek indoka, hogy a bűncselekményre utaló körülmények vizsgálata nélkül a Testület kontrollja az ilyen indokkal elfogott, illetőleg előállított személyek esetén teljesen kiüresedne.

A panaszost a Btk. 229. §-ának (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak büntetnének elkövetésével gyanúsította meg a nyomozó hatóság.

A Btk. értelmező rendelkezéseit tartalmazó IX. Fejezetében, a 137. §-ának 1. l) pontja alapján („jogszabály alapján közhatalmi, államigazgatási feladatokkal megbízott szervnél, testületnél az a személy, aki közhatalmi, államigazgatási feladatot lát el”) a rendőr hivatalos személynek minősül. A Btk. 229. §-a rögzíti a hivatalos személy elleni erőszak tényállását: a büntett alapesetét követi el az, aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza. Az „akadályozás” olyan tevékenység, amely a jogszerű eljárás megkezdését, folytatását, vagy befejezését gátolja, nehezíti, késlelteti, intenzitását csökkenti. Az „intézkedésre kényszerítés” azt jelenti, hogy az erőszak, vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a közfeladatot ellátó személy az elkövető akaratának megfelelő magatartást tanúsítva, olyan jogilag értékelhető tevékenységet fejtsen ki, amelyre hatáskörénél fogva egyébként is jogosult volna (közömbös, hogy az erőszak, vagy fenyegetés hatására a sértett ténylegesen intézkedik-e, vagy sem). Ezen két elkövetési magatartás esetén a törvény elkövetési mód megvalósulását is megköveteli: erőszakkal vagy fenyegetéssel kell történnie az akadályozásnak és az intézkedésre kényszerítésnek; továbbá a passzív magatartás (puszta engedetlenség, a közfeladatot ellátó személy felszólítására valaminek meg nem tétele) nem tekinthető tényállásszerűnek. A harmadik elkövetési magatartás az eljárás alatti vagy miatti „bántalmazás”, ami azt jelenti, hogy az elkövető a sértett alany testét erőszakosan, durván érinti.

Jelen esetben a panaszos azzal, hogy a r. főörzsőrmester testéhez – általa sem vitatottan – hozzáért, fennállt a gyanúja annak, hogy a hivatalos személy elleni erőszak harmadik fordulata szerinti „bántalmazás” magatartását megvalósította. [Egy legfelsőbb bírósági döntés (EBH 2009. 2027.) szerint „a személy elleni erőszak közvetlenül, vagy dologról áttevődően a testre irányuló olyan fizikai erő kifejtés, amely a passzív alanyra kényszerként hat. Amennyiben az elkövető ezt a személy elleni erőbehatást jogszerűen eljáró hivatalos személlyel szemben fejt ki, s ezzel (ha időlegesen is) megszakítja a hivatalos eljárás keretébe tartozó eseménysor folyamatos végrehajtását; hivatalos eljárás akadályozásáról van szó.”]

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogási és előállítási oknak a második feltétele a tettenérés. Tettenérésnek minősül az, amikor az elkövető a bűncselekményt egészben vagy részben szemtanú jelenlétében hajtja végre, illetőleg az is, amikor az elkövetőt a helyszínen vagy a helyszínről távozása közben, üldözés során fogják el. Jelen esetben a rendőrségi dokumentumokból megállapítható, hogy a másik két rendőr látta a r. főörzsőrmesterrel szemben történeteket, vagyis a tettenérés első formája: a bűncselekmény szemtanú jelenlétében való végrehajtása valósult meg.

A Testület megítélése szerint a rendőrök annak érdekében alkalmaztak testi kényszert, majd pedig bilincset a panaszossal szemben, hogy a jogsértő cselekményt megszakítsák, folytatását ellehetetlenítsék, ezért a panaszos elfogása és előállítása megfelelő jogalap birtokában történt.

Az elfogás és előállítás „további intézkedés” megtétele céljából kell, hogy történjen az Rtv. előírása szerint. Jelen esetben a panaszost érintően további eljárási cselekményeket kívántak végezni. Utóbb a Nyomozó Ügyészség vezetője azonban sem a gyanúsított kihallgatást, sem az őrizetbe vételt nem tartotta szükségesnek.

A Testület a fenti okfejtés alapján megállapította, hogy a panaszos elfogása és azt követő előállítása jogszerűen történt, az a panaszos személyes szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozta.

ab) Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontja esetén – az Rtv. szóhasználata alapján – az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetősége van az előállítás végrehajtása tekintetében.

A Szolgálati Szabályzat 44. §-ának (1)-(2) bekezdése továbbá az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontjával összefüggésben úgy rendelkezik, hogy ha az előállított a vizsgálatnak önként aláveti magát, és a rendőri szervhez történő előállítására más ok nem áll fenn, a vizsgálat után el kell bocsátani. A vizsgálat céljából előállított személytől a mintavétel, szükség esetén – törvényben meghatározott keretek között – kikényszeríthető. Ilyenkor a mintavételre rendőrorvost, ahol ez nem lehetséges, vagy késedelmet okoz, ott az állami egészségügyi szolgálat orvosát kell igénybe venni.

A Testület ezen előállítási okkal kapcsolatban az alábbi megállapítást teszi. Jelen panaszügyben az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontja alapján előállításnak nem volt helye. A panaszos cselekményével nem valósított meg közlekedési szabálysértést vagy bűncselekményt (gyalogosan közlekedett), illetve garázdaságot sem, amelyek bizonyítása során nélkülözhetetlen lett volna az ittaság ellenőrzése, illetve a mintavétel. A terhére rótt büntetendő cselekménynek – a hivatalos személy elleni erőszak büntettének – nem tényállási eleme az ittas (bódult) állapot.

A Testület megállapítása szerint a panaszos előállítása tekintetében az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontjára hivatkozás indokolatlan volt, azonban – mivel a fentebb részletezett másik előállítási ok indokoltnak tekinthető – a személyi szabadság korlátozásával járó intézkedés jogszerűen történt. Ezért a rendőrség jogszerűen korlátozta a panaszos személyi szabadsághoz való jogát, ugyanakkor a Testület a téves előállítási ok megjelölése miatt megállapítja a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

b) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának időtartamát is. A panaszos jogi képviselője úgy nyilatkozott, hogy a panaszos nem kapott felvilágosítást az intézkedés várható időtartamáról.

ba) Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határozza meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

Jelen ügyben a panaszos előállítása 2011. augusztus 13-án 23 óra 37 perctől 2011. augusztus 14-én 4 óráig tartott. A rendőrségi dokumentumok tanúsága szerint az előállítás mintegy 4 és fél órás időtartama alatt beszállították a panaszost a rendőrkapitányságra, ahol alkohol szondát, majd légalkohol mérő készüléket alkalmaztak vele szemben, az utóbbi meghibásodása miatt azonban a panaszost az orvosi ügyeletre (amely egyébként néhány percre van a rendőrkapitányság épületétől) szállították mintavételezésre. A panaszost később visszavitték a rendőrkapitányságra. A szükséges dokumentumokat elkészítették, illetve a panaszos által megjelölt hozzátartozót próbálták – sikertelenül – telefonon értesíteni. A rendőrségi iratok alapján megállapítható, hogy más, a panaszos személyét érintő eljárási cselekmény (pl. ki/meghallgatás) az előállítás időtartama alatt nem történt.

A Testület megítélése szerint az, hogy az előállítás mintegy négy és fél órányi időtartama alatt – a felsoroltakon kívül – a panaszos személyét érintő eljárási cselekmények nem történtek, sértette az arányosság követelményét. A rendőrség tájékoztatása szerint az ügyészség utasítására vártak, azonban az ügyészség nem delegált senkit az elsődleges intézkedések fogyanatosítása során, illetve a panaszos meghallgatását, és őrizetbe vételét sem tartották szükségesnek.

A Testület a vizsgálata során megismert körülményeket úgy mérlegelte, hogy az előállítás időtartama aránytalanul hosszú ideig tartott, amivel sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga. A jogsérelem a rendőrség tevékenységén keresztül következett be, azonban nem a rendőrség döntése, hanem az ügyészség utasításai alapján. A Testület ezért megállapítja, hogy a panaszos személyes szabadsághoz való jogának korlátozása nem a rendőrség részéről eljáró személyeknek „felróható”.

bb) A Szolgálati Szabályzat – panaszos jogi képviselője által is hivatkozott – 51. §-ának (3) bekezdése garanciális rendelkezésként rögzíti, hogy az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított [elővezetett, visszatartott] személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról.

A panaszos mint előállított személy befogadásakor kitöltött nyilatkozat szerint az előállítás várható időtartama 4 óra. A dokumentumot a panaszos aláírta.

A Testület a panasz ezen része tekintetében a rendőrség állítását tartotta meggyőzőbbnek, mivel a panaszos aláírásával is tanúsította, hogy a kérdéses tájékoztatás részére megtörtént, ezért nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.

8) A panaszos sérelmezte jogi képviselőjén keresztül azt is, hogy az intézkedő rendőrök nem tájékoztatták őt panasztételi lehetőségéről.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

Az elfogás, illetőleg az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem tartalmaz információt a panaszjogról való kioktatás megtörténte tekintetében. A szolgálatirányító panaszos aznapi jelentése szerint a panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást az Rtv. 92-93. §-ai alapján megkapta. Az előállítás időtartamáról szóló igazoláson a Testület elérhetősége – határidőre való utalás nélkül – egy sorban más jogvédő szervezetekével szerepel. A kapitányságvezető értékelő jelentése szerint a panaszos a panaszjogáról szóló tájékoztatást megkapta, azt aláírásával igazolta, panasszal nem élt. Az intézkedő rendőrök utóbb – a Testület felvilágosítás kérése nyomán – készített jelentései egyformán azt tartalmazzák, hogy a r. főtörzsőrmester adott felvilágosítást a panaszosnak, hogy „a továbbiakban mely testületekhez fordulhat, amennyiben panasszal él”.

A Testület immár sokadszor hívja fel a rendőrség figyelmét arra, hogy önmagában a Testület elérhetőségére utalás – egy sorban más jogvédő szervezettel – anélkül, hogy a jogorvoslat benyújtásának határidejét megjelölnék, nem tekinthető a panaszhoz való jog lehetőségéről történő tájékoztatásnak.

A Testület a rendelkezésére álló információk alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőri intézkedés napján a panaszjogról való tájékoztatás megfelelően megtörtént-e, ezért a jogorvoslathoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben a rendőrök intézkedési kötelezettsége fennállt, a fellépés során azonban csak részben tettek eleget a szolgálati fellépés jogszabályban előírt kötelezettségeinek, sértve ezáltal a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát. A Testület megítélése szerint a panaszos igazoltatása és adatainak lekérdezése jogszerűen történt, azonban a lakcímkártya elkérése miatt a rendőrség sértette a tisztességes eljáráshoz, illetve a ruházat- és csomagátvizsgálással a személyi integritáshoz való jogát. A Testület a panaszos elfogását és azt követő előállítását – továbbá az annak során alkalmazott kényszerítő eszközöket – jogszerűnek találta, azonban a nem megfelelő előállítási okra hivatkozás alapjogi sérelmet idézett elő a panaszos oldalán. Az előállítás időtartama miatt – a rendőrség tevékenységén keresztül közvetve – a panaszos személyes szabadsághoz való joga szenvedett sérelmet.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. április 25.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESZTÜLET